

Ballast Nedam kocht een oude kerk in Amsterdam-West voor de sloop. Tot schrik van de ontwikkelaar kreeg de kerk de status van rijksmonument. Nu moet de Sint-Josephkerk het middelpunt worden voor stadsvernieuwing in Vogelaarwijk Bos en Lommer.

Oude kerk middelpunt stadsvernieuwing

Marc Doodeman

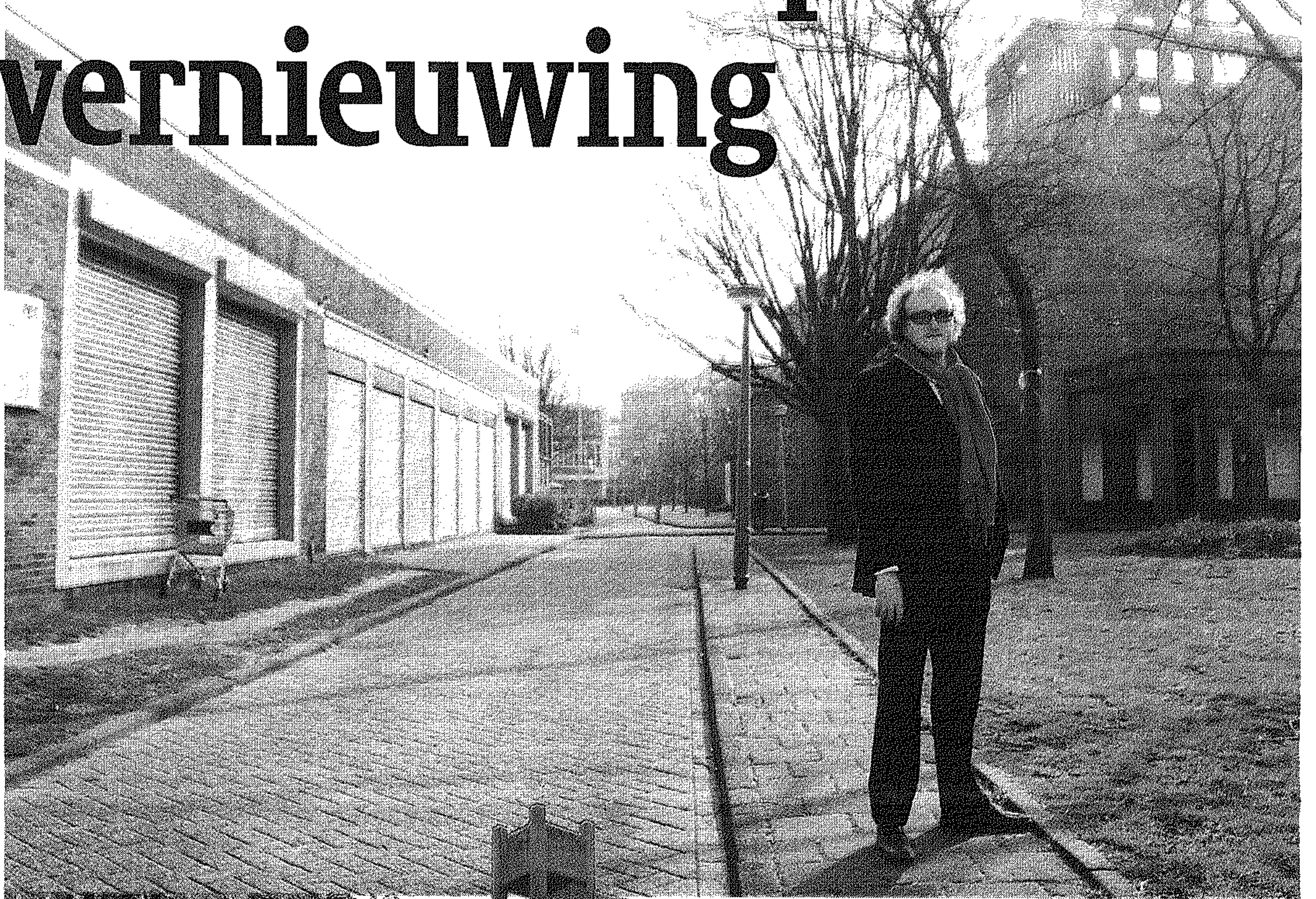
Amsterdam - De Robert Scottbuurt in Amsterdam was ooit een katholieke enclave in Bos en Lommer, maar is verworden tot een getto. Het stadsdeel gaat samen met ontwikkelaar Ballast Nedam en woningcorporatie Eigen Haard de buurt onder handen nemen.

Jeroen Broeders – colbertje, rood sjaaltje losjes om de nek – loopt met ferme passen door zijn wijk, Bos en Lommer, in Amsterdam. De stadsdeelraadvoorzitter van PvdA-huize wil graag de Robert Scottbuurt laten zien. Een zwarte wijk, nog net binnen de ringweg van Amsterdam. Ooit een katholieke enclave, nu onderdeel van een Vogelaarwijk. De buurt moet een opknappbeurt krijgen. Maar wat er precies moet gebeuren, is nog even de vraag. Bewoners werd om raad gevraagd; in maart werd een ideefestival georganiseerd, samen met ontwikkelaar Ballast Nedam en woningcorporatie Eigen Haard. Maar eerst eens laten zien hoe de wijk er nu voorstaat.

We lopen door de Robert Scottstraat. Het is maandagochtend, even na tien. Een paar Marokkaanse twintigers onderbreken hun gesprek om de stadsdeelvoorzitter met een goedmorgen te begroeten. We stoppen even verderop, bij de katholieke basisschool De Springplank. Broeders wijst op het bord met daarop de tekst 'Op slot en buit eruit'. Hier is je auto 's nachts niet veilig. Regelmatig sneuvelen autoruiten en worden radio's gestolen. 's Avonds hangen hier jongens rond, die ongezien en daardoor ongestoord vernielingen aan kunnen richten; er kijken nauwelijks woningen op dit deel van de straat uit. Ook het speelpleintje achter hoge grijze hekken aan de overkant van de straat kan Broeders niet bekoren. Het is net Guantanamo Bay.

Ruiten

Een medewerkster van de school loopt naar Broeders toe. Vannacht zijn er weer elf ruiten gesneuveld, zegt ze nog zichtbaar beduusd. Ze wijst op de vernielde ramen. "De hele speelhoek zit onder het glas. Dat vind ik het ergste." Broeders knikt afkeurend. De katholieke school wordt de laatste weken regelmatig getroffen door vandalisme. De islamitische school die op een steenworp afstand ligt, wordt nooit geraakt, weet de medewerkster. Je zou haast willen dat daar ook wat ramen kapot gaan. Om het leed te verdelen. "Nee, nee", zegt Broeders. "Dat is niet de bedoeling." We lopen naar de overkant van de straat, naar de Sint-Josephkerk, die het middelpunt moet worden van de ontwikkelplannen. Vlak na de

Stadsdeelraadvoorzitter Jeroen Broeders.

De Sint-Josephkerk, een betonkerk met de status van rijksmonument. Foto: Josine Voogt

oorlog werd de kerk gebouwd, naar een ontwerp van architect Gerard Holt. Door de bevolkingsgroei en de bijbehorende stadsuitbreidingen was een nieuwe parochie nodig.

Ik vond hem eerst grijs, grauw en gruwelijk, zegt Broeders. De kerk werd in 1992 van het bisdom Haarlem gekocht door Ballast Nedam, met het doel gesloopt te worden. Ontwikkelingskansen voor de projectontwikkelaar. Maar de sloop liet lang op zich wachten. In 1997 gloort er hoop voor Ballast Nedam; er wordt een samenwerkingsovereenkomst getekend met het stadsdeel Bos en Lommer en woning-

bouwvereniging Eigen Haard. Het blijft echter bij een voornemen. Door een lobby van buurtbewoners krijgt de kerk in 1996 een nieuwe functie, die van klimcentrum, met de naam 'Tussen hemel en aarde'. Achter het altaar geen Jezus meer aan het kruis, maar klimmers aan de klimwand.

Stedenbouwers
vertalen de ideeën
naar schetsen

In oktober 2007 lijken de plannen van Ballast Nedam definitief gesneuveld. De betonkerk krijgt de status van rijksmonument. Tot ongenoegen van Ballast Nedam. "Toen we dat hoorden zijn bij ons wel de plafondplaten gaan trillen", zegt Jethro van Veen, adjunct directeur ontwikkeling en commercie van Ballast Nedam. Omdat Ballast Nedam een ontwikkelende bouwer is en geen vastgoedbelegger, wordt de kerk in mei 2008 verkocht aan een belegger. Broeders heeft de kerk inmiddels leren waarderen. Maar er zal nog veel renovatiewerk nodig zijn, om het gebouw weer op te frissen,

zegt hij. Vanwege de sloopplannen is het onderhoud minimaal geweest. En ook de rest van de buurt moet op de schop. Rondom de kerk moeten het voormalige klooster en de jongens- en meisjesschool waarschijnlijk wijken. Broeders zou graag zien dat er een brede school komt. Verder moet het speelplein ook worden vernieuwd. En zal er gekeken worden naar de aangrenzende woningen. Het is een klus die het stadsdeel samen met woningcorporatie Eigen Haard en Ballast Nedam gaat oppakken. Onlangs werd hiervoor een nieuw samenwerkingsverband getekend.

Natuurlijk staan de belangen van het stadsdeel en bouwer Ballast Nedam soms op gespannen voet, beaamt Van Veen van Ballast Nedam. Het stadsdeel streeft naar optimaal woongenot, de ontwikkelaar moet daarnaast ook wat overhouden onder de streep. Van Veen: "Een supermarkt in de kerk zal meer opleveren dan een buurthuis. Maar maatschappelijk gezien is dat niet gewenst. Toch levert de samenwerking geen problemen op. Als je met elkaar van tevoren maar een marge afspreekt."

Dus zijn alle ideeën voor de kerk en de buurt in principe welkom. Een bioscoop in de kerk, of een bazaar, misschien wel een sportruimte en een horecagelegenheid. Of een kantoor. De stedenbouwkundigen zijn volgens Broeders inmiddels druk bezig met het vertalen van ideeën naar schetsen. Eind dit jaar moeten de plannen klaar zijn. Want, zegt hij eerlijk, in maart 2010 zijn de verkiezingen voor de stadsdelen. ■